Prima instanţă: Judecătoria Soroca sediul Florești (judecător E.Marandici)
Dosarul nr.2r-185/24 (nr.2-21132930-03-2r-24062024)

CURTEA DE APEL BĂLŢI
Colegiul Civil şi de contencios administrativ
D E C I Z I E

30 iulie 2024 **mun. Bălţi**

Instanţa compusă din:
Preşedintele completului **Elena Grumeza**
Judecătorii: **Natalia Chircu, Dumitru Corolevschi**

examinând, fără citarea părţilor, recursul declarat de avocatul Angela Procopciuc în interesele lui Tîron Victor împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Florești din 7 iunie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Roman Sergiu către Tîron Victor privind încasarea datoriei, -

a c o n s t a t a t:

Poziţia instanţei:

La 6 septembrie 2021 Roman Sergiu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Tîron Victor privind încasarea datoriei în mărime de 20000 euro, a penalității de 13760 euro în baza contractului de împrumut din 24.01.2019, încasarea datoriei în mărime de 30000 euro și a penalității în mărime de 30000 euro în baza contractului de împrumut din 11.07.2019, încasarea de la pârât a cheltuielilor de judecată.

La 15 decembrie 2022 Tîron Victor a depus cerere reconvențională către Roman Sergiu privind declararea nulității contractelor de împrumut din 24.01.2019 și din 11.07.2019, încasarea cheltuielilor de judecată.

La 25 mai 2023 Tîron Victor s-a adresat instanței de judecată cu cerere privind scutirea de plata taxei de stat la înaintarea cererii reconvenționale, invocând imposibilitatea achitării acesteia.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești din 2 august 2023 s-a respins cerința privind scutirea de plata taxei de stat la înaintarea cererii reconvenționale, nu s-a dat curs cererii reconvenționale și s-a acordat lui Tîron Victor termen de 25 zile din momentul primirii încheierii pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 24900 lei.

La 1 aprilie 2024 avocatul Angela Procopciuc în interesele lui Tîron Victor a depus cerere privind amânarea ședinței de judecată, scutirea de plata taxei de stat, acceptare pe rol a cererii reconvenționale.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești din 2 aprilie 2024 s-a respins cerința privind scutirea de plata taxei de stat la înaintarea cererii reconvenționale, s-a lăsat fără curs cererea reconvențională și s-a acordat lui Tîron Victor termen de 10 zile din momentul primirii încheierii pentru lichidarea neajunsurilor.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești din 7 iunie 2024 cererea reconvențională s-a restituit.

Solicitarea recurentului:

La 13 iunie 2024 avocatul Angela Procopciuc în interesele lui Tîron Victor a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Florești din 7 iunie 2024, solicitând casarea integrală a încheierii.

Argumentele părţilor:

În motivarea recursului a invocat că la 14.12.2022 a depus acţiune reconvenţională în interesele lui Tîron Victor, fiind achitată taxa de stat 100 lei, în restul neachitat a depus cerere de scutire totală sau parţială de la taxa de stat, fiind anexate dovezi convingătoare care denotă despre imposibilitatea motivată de achitarea deplină a cuantumului taxei de stat.

Prin încheierea judecătorului S.Bucur din 26.05.2023 a fost respinsă cererea privind achitarea taxei de stat, acordând lui Tîron Victor termen suplimentar de achitare a taxei de stat, menţionând că în cazul neachitării acţiunea va fi restituită. Însă, încheierea de restituire a acţiunii reconvenţionale nu a fost pronunţată pe motiv, că judecătorul S.Bucur a demisionat şi cauza s-a repartizat aleatoriu altui judecător -E.Marandici.

În februarie 2024 noul judecător a fixat prima data şedinţa de pregătire a cauzei la 28.02.2024 fără a emite încheiere de primire în procedură a cauzei, fără a explica drepturile şi obligaţiile, fără citarea legală a părţilor procesuale.

La 02.04.2024 prin încheierea motivată emisă de judecătorul E.Mărăndici din nou s-a respins cererea de scutire a taxei de stat a lui Victor Tîron, acodând termen pentru lichidarea neajunsurilor şi explicarea că în caz de neachitare a taxei de stat acţiunea va fi restituită.

În şedinţa de pregătire din 07.06.2024 s-a pronunţat dispozitivul încheierii privind restituirea acţiunii reconvenţionale, fiind explicat dreptul la recurs de 15 zile de la pronunţare, însă, de facto, acţiunea reconvenţională cu anexe nu a fost restituită. Atunci avocatul a solicitat amînarea şedinţei de judecată pentru obţinerea acţiunii reconvenţionale, anexelor, înaintarea unei referinţe, în care să-şi expună poziţia, deoarece

doar la 07.06.2024 a fost restituită şi procedura din faza de pregătire nu a fost încheiată, or, nu există nici o încheiere în acest sens, dar şi pentru că apărarea intenţionează să exercite dreptul la recurs.

Consideră neîntemeiată soluția instanței prin care a conchis că nu sunt motive de scutire de la plata taxei de stat, or, probele anexate confirmă imposibilitatea achitării taxei de stat din motivul stării materiale, lipsei surselor financiare, lipsa serviciului permanent, îmbolnăvirea membrilor familiei, părinților, care sunt la întreținere și necesitatea tratamentului costisitor, dar și blocarea conturilor de către executorul judecătoresc, accidentul rutier, sechestrarea bunurilor, lipsa unui venit stabil, prezența copiilor minori la întreținere. Susține că prin refuzul în scutirea de la plata taxei de stat şi restituirea acţiunii reconvenționale i se încalcă accesul la justiţie, drept prevăzut de art.6 CEDO.

Aprecierea instanţei de recurs:

Verificând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu încheierea contestată şi normele legale relevante speţei, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi consideră pasibilă de admitere cererea de recurs din considerentele ce succed.

Recursul în speţă este îndreptat împotriva încheierii prin care s-a restituit cererea reconvențională în temeiul art.171 alin.2 CPC, care prevede că dacă persoana care a depus cererea îndeplineşte în termen toate cerinţele enumerate în încheierea judecătorului, cererea se consideră depusă la data prezentării iniţiale în judecată. În caz contrar, ea nu se consideră depusă şi, împreună cu actele anexate, se restituie reclamantului printr-o încheiere judecătorească ce poate fi atacată cu recurs.

Potrivit art.425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanţa de recurs denotă faptul că reprezentantul recurentului, avocatul Angela Procopciuc a luat cunoștință cu conținutul încheierii din 7 iunie 2024 la 13 iunie 2024 contra semnătură (f.d.119).

Recursul a fost declarat la 13 iunie 2024, prin urmare, recursul este declarat în termenul legal stipulat la art.425 Cod procedură civilă.

Articolul 426 alin.3 Cod de procedură civilă prevede că recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinţei la recurs, fără examinarea admisibilităţii şi fără participarea părţilor.

În conformitate cu prevederile art.427 lit.c) Cod de procedură civilă, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parţial încheierea, soluţionînd prin decizie problema respectivă.

Materialele cauzei denotă faptul că la 6 septembrie 2021 Roman Sergiu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Tîron Victor privind încasarea datoriei în mărime de 20000 euro, a penalității de 13760 euro în baza contractului de împrumut din 24.01.2019, încasarea datroeiei în mărime de 30000 euro și a penalității în mărime de 30000 euro în baza contractului de împrumut din 11.07.2019, încasarea de la pârât a cheltuielilor de judecată.

La 15 decembrie 2022 Tîron Victor a depus cerere reconvențională către Roman Sergiu privind declararea nulității contractelor de împrumut din 24.01.2019 și din 11.07.2019, încasarea cheltuielilor de judecată(f.d.40-59). La cererea reconvențională a fost anexată dovada de plată a taxei de stat în mărime de 100 lei(f.d.46).

La 25 mai 2023 Tîron Victor s-a adresat instanței de judecată cu cerere privind scutirea de plata taxei de stat la înaintarea cererii reconvenționale, invocând imposibilitatea achitării acesteia(f.d.62-77).

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești din 2 august 2023, judecător Svetlana Bucur, s-a respins cerința privind scutirea de plata taxei de stat la înaintarea cererii reconvenționale, nu s-a dat curs cerereii reconvenționale și s-a acordat lui Tîron Victor termen de 25 zile din momentul primirii încheierii pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 24900 lei(f.d.79).

La 15.01.2024 cauza civilă a fost repartizată judecătorului Elena Marandici(f.d.81).

La 1 aprilie 2024 avocatul Angela Procopciuc în interesele lui Tîron Victor a depus cerere privind amânarea ședinței de judecată, scutirea de plata taxei de stat, acceptarea pe rol a cererii reconvenționale(f.d.93).

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești din 2 aprilie 2024 s-a respins cerința privind scutirea de plata taxei de stat la înaintarea cererii reconvenționale, s-a lăsat fără curs cererea reconvențională și s-a acordat lui Tîron Victor termen de 10 zile din momentul primirii încheierii pentru lichidarea neajunsurilor (f.d.97-98). Copia încheierii a fost expediată avocatului Angela Procopciuc la 2 aprilie 2024 (f.d.99 verso).

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești din 7 iunie 2024 cererea reconvențională s-a restituit în temeiul art.171 alin.2 Codul de procedură civilă (f.d.102).

În argumentarea soluției instanța de prim nivel a conchis despre necesitaea restituirii cererii reconvenționale pe motiv, că reclamantul reconvențional în termenul acordat de instanță n-a înlăturat neajunsurile menționate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii reconvenționale, astfel că Tîron Victor n-a prezentat dovada de plată a taxei de stat în mărime de 24900 lei.

La 13 iunie 2024 avocatul Angela Procopciuc în interesele lui Tîron Victor a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Florești din 7 iunie 2024, solicitând casarea integrală a încheierii (f.d.142-146).

Potrivit art.172 Codul de procedură civilă, pînă la începerea dezbaterilor judiciare, pîrîtul are dreptul să intenteze împotriva reclamantului o acţiune reconvenţională pentru a fi judecată odată cu acţiunea iniţială. Intentarea acţiunii reconvenţionale se face conform regulilor generale de intentare a acţiunii.

În conformitate cu prevederile art.166 alin.(l) Cod de procedură civilă, oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept trebuie să depună în instanţa competentă o cerere de chemare în judecată.

Cererea de chemare în judecată este actul procedural scris, întocmit în conformitate cu legislaţia procesual civilă, prin care reclamantul învesteşte instanţa de judecată cu o pretenţie civilă. Adică, cererea de chemare în judecată constituie primul dintr-o serie întreagă de acte şi forme procesuale prin intermediul căreia acţiunea civilă este pusă în mişcare şi susţinută pînă la completa ei epuizare.

Pentru a fi intentat un proces civil nu este suficient numai actul depunerii cererii de chemare în judecată în instanţa de judecată, ci este nevoie să fie soluţionată şi chestiunea cu privire la primirea cererii de chemare în judecată în conformitate cu prevederile legale.

În situaţia în care cererea de chemare în judecată nu întruneşte exigenţele prevăzute de lege, judecătorul, în dependenţă de caz, va întreprinde una din măsurile prevăzute de art.169 Cod de procedură civilă - refuză de a primi cererea, art.170 Cod de procedură civilă – restituie cererea de chemare în judecată sau de art.171 alin.(1) Cod de procedură civilă – nu va da curs cererii.

Astfel, legislaţia procedurală, prin prisma art.166, 169, 170 Cod de procedură civilă, instituie anumite cerinţe pentru realizarea dreptului la acţiune, adică pentru intentarea unui proces civil:

- respectarea formei şi cuprinsului cererii de chemare în judecată;
- adresarea cererii în instanţa competentă să judece cauza;
- dispunerea de capacitatea de exerciţiu a drepturilor procedurale civile;
- respectarea procedurii de soluţionare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară, dacă pentru un astfel de litigiu îndeplinirea acestei proceduri este prevăzută de lege sau de contractul părţilor;
- legalizarea împuternicirilor reprezentantului de a porni şi susţine procesul în modul stabilit de lege;
- achitarea taxei de stat, etc.

Nerespectarea cerinţelor prevăzute de lege întru realizarea dreptului la acţiune poate duce la anumite consecinţe juridice.

Articolul 167 alin.1 lit.b) Codul de procedură civilă prevede că la cererea de chemare în judecată se anexează: dovada de plată a taxei de stat.

Potrivit art.83 Codul de procedură civilă, taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanţa judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a cauzei civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar. În acţiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcţie de caracterul şi valoarea acţiunii, iar în acţiunile nepatrimoniale şi în alte cazuri prevăzute de lege, în proporţii fixe, conform Legii taxei de stat.

Articolul 84 Codul de procedură civilă prevede că se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (iniţială şi reconvenţională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd cauzele cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanţei judecătoreşti, cererea de declarare a insolvabilităţii, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărîrilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum şi cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătoreşti.

În speță, obiectul acțiunii reconvenționale constituie declararea nulității actelor juridice: a recipisei din 24.01.2019 și a contractului de împrumut fără număr din 11.07.2019.

Potrivit art.3 alin.1 lit.a), e) a Legii taxei de stat nr.1216 din 03.12.1992, în vigoare la momentul depunerii acțiunii reconvenționale, tarifele taxei de stat se stabilesc la următoarele cuantumuri:

1) pentru cererile de chemare în judecată, cererile terţilor care au revendicări de sine stătătoare, pentru cererile privitor la litigiile precontractuale, pentru cererile (plîngerile) privitor la cauzele cu procedură specială, pentru cererile de apel şi cererile de recurs, pentru cererile de revizuire a hotărîrilor instanţelor judecătoreşti, precum şi pentru eliberarea de către instanţele judecătoreşti a copiilor (duplicatelor) de pe documente:

a)pentru cererile de chemare în judecată, privitor la litigiile cu caracter patrimonial, cererile de contestare a unui titlu executoriu sau a unui alt document prin care încasarea se produce în mod incontestabil, taxa de stat constituie 3% din valoarea acţiunii sau din suma încasată, dar nu mai puţin de 150 lei şi nu mai mult de *****0 lei de la persoanele fizice şi nu mai puţin de 270 lei şi nu mai mult de 50000 lei de la persoanele juridice, iar taxa de stat în cazul litigiilor: e) cu caracter nepatrimonial (sau care nu urmează a fi evaluate) taxa de stat constituie 500%.

Cotele procentuale fixe sînt calculate în unităţi convenţionale. Unitatea convenţională este egală cu 20 de lei.

La depunerea acțiunii reconvenționale Tîron Victor a anexat dovada de plată a taxei de stat în mărime de 100 lei, diferența de plată a taxei de stat constituind 100 lei, având în vedere înaintarea a 2 pretenții cu caracter nepatrimonial.

Totodată, atât Tîron Victor, cât și reprezentantul acestuia, avocatul Procopciuc Angela au solicitat scutirea lui de la plata taxei de stat, invocând faptul, că recurentul are salariu în mărime de ***** lei, are la întreținere 2 părinți inapți de muncă, tatăl ***** de *****, care este după atac de cord, intervenție chirurgicală și necesită îngrijire medicală, dar și costuri de peste 50000 lei, iar mama *****, *****, nu au indemnizație de pensionar, fiind în concediu de boală mai mult de 4 luni, în proces de stabilire a gradului de dizabilitate, iar averea părinților este ipotecată și restricționată pentru obligații de ipotecă de a fi înstrăinată, că la întreținerea lui Tîron Victor se află și soția cu salariu de ***** și un copil minor. La fel, Tîron Victor în luna mai 2022 a nimerit în accident rutier, fiind necesare surse suplimentare pentru restabilirea transportului. Dânsul nu dispune de bunuri mobile și imobile, care ar putea fi înstrăinate. Astfel, venitul mediu per membru de familie nu atinge coșul minim de consum, fiind necesar de achitat și serviciile comunale.

În confirmarea acestor argumente reclamantul reconvențional a anexat probe justificative, după cum urmează:

- raport medical pe numele lui *****, analize medicale efectuat de Medparc, trimitere-extras de la Spitalul Clinic Republican ”Timofei Moșneaga”, însoțite de bonuri de plată a serviciilor medicale;

- încheierea executorului judecătoresc Zadorojniuc Liliana nr.114s-920/2022 din 02.08.2022 privind intentarea procedurii de executare a documentului executoriu cu privire la încasarea de la debitorul Tîron Victor în contul Ministerului Finanțelor a amenzii în mărime de 750 lei;

- proces-verbal cu privire la contravenție din 03.05.2023, întocmit de IP Sîngerei, prin care se confirmă că Tîron Victor are calitate de persoană păgubită, fiind accidentat automobilul acestuia de model Dacia Logan și informația despre deteriorările în urma accidentului;

- Certificatul eliberat de SRL”Crinagro Com”, prin care se adeverește că salariatul Tîron Victor are salariu brut în mărime de ***** lei;

- Certificatul eliberat de SRL”Crinagro Com”, prin care se adeverește că salariatul ***** are salariu brut în mărime de ***** lei;

- copia certificatului de naștere al copilului minor *****, a.n. *****.

Colegiul notează că potrivit Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanţele judecătoreşti a legislaţiei despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile nr.25 din 28.06.2004, înstanţa de judecată, în vederea neîngrădirii dreptului părţilor privind accesul liber la justiţie, la cerere, poate scuti persoana fizică sau juridică de plata taxei de stat, în urma justificării situaţiei materiale a acesteia. Scutirea poate fi totală sau parţială, apreciindu-se în dependenţă de cerere și de dovezile prezentate.

În cererea de scutire a persoanei fizice se vor expune circumstanţele care justifică solicitarea şi vor fi anexate actele confirmative ale acestor circumstanţe (avizul Comisiei pentru protecţie socială, certificat despre mărimea salariului, pensiei sau a altor venituri; existenţa la întreţinere a copiilor minori sau a altor persoane, dovada lipsei conturilor bancare etc.).

În cadrul aprecierii situaţiei materiale se va lua în considerare: valoarea patrimoniului disponibil al persoanei, valoarea acţiunii, obligaţiile care ar rezulta din anumite acte, făcându-se o concluzie din ansamblul probelor prezentate.

Pornind de la principiul respectării dreptului de acces liber la justiţie, consfinţit de jurisprudenţa CEDO, în cadrul soluţionării cererilor privind acordarea facilităţilor la plata taxei de stat, instanţele judecătoreşti urmează să examineze cu minuţiozitate fiecare caz concret pentru a nu admite îngrădirea dreptului persoanei la “un tribunal”, conducându-se la soluţionarea acestor cereri atât de normele dreptului naţional, cât şi de prevederile Convenţiei şi jurisprudenţei CEDO.

Analizând circumstanţele expuse în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălți consideră că instanța de nivelul unu pripit a restituit cererea reconvențională și nu a efectuat o examinare multiaspectuală a capacității reclamantului reconvențional de a achita taxa de stat, probe care, cu certitudine, indică la starea precară a recurentului. Mai mult ca atât, recurentul la înaintarea acțiunii reconvenționale a prezentat dovada de plată parțială a taxei de stat, în mărime de 100 lei, ceea ce reprezintă 50% din taxa care urma a fi achitată.

Din aceste raționamente, instanța de apel consideră necesar de a admite recursul și a casa încheierile Judecătoriei Soroca sediul Florești din 2 august 2023, din 2 aprilie 2024 și din 7 iunie 2024 și, soluționând prin decizie problema respectivă, se scutește parțial Tîron Victor de plata diferenței taxei de sat în mărime de 100 lei la înaintarea cererii reconvenționale, cu restituirea cauzei civile în aceiași instanță, în același complet de judecată, la etapa acceptării pe rol a cererii reconvenționale depuse de Tîron Victor către Roman Sergiu privind declararea nulității actelor juridice.

În această ordine de idei, faptele relatate generează admiterea recursului, casarea încheierilor contestate, or, menținerea acestora în condițiile sus-enunțate, ar constitui pentru Tîron Victor o îngrădire a posibilității de a-şi valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare.

Colegiul notează că dreptul la o instanță și dreptul de acces nu sunt absolute. Acestea pot fi supuse unor limitări, dar ele nu trebuie să restricționeze sau să reducă accesul oferit individului în așa fel sau într-o asemenea măsură, încât însăși esența dreptului să nu fie afectată (*Philis v. Greece (no. 1), § 59; De Geouffre de la Pradelle v. France , § 28; Stanev v. Bulgaria [GC], § 229*).

În cauza *Malahov v. Republica Moldova* (nr. 32268/02 din 07 iunie 2007), Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a subliniat că restricţia impusă accesului la o instanţă judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmăreşte un scop legitim şi există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite şi scopul legitim urmărit.

Potrivit art.428 alin.1 Cod procedură civilă, decizia instanţei de recurs emisă după examinarea recursului împotriva încheierii rămîne irevocabilă din momentul emiterii.

Conducându-se de dispozițiile art.427 lit.c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi ,-

d e c i d e :

Admite recursul declarat de avocatul Angela Procopciuc în interesele lui Tîron Victor.

Casează integral încheierile Judecătoriei Soroca sediul Florești din 2 august 2023, din 2 aprilie 2024 și din 7 iunie 2024, emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Roman Sergiu către Tîron Victor privind încasarea datoriei și, soluționând prin decizie problema respectivă, se scutește parțial Tîron Victor de plata diferenței taxei de stat în mărime de 100 lei la înaintarea cererii reconvenționale.

Cauza civilă se restituie în aceiași instanță, în același complet de judecată, la etapa acceptării pe rol a cererii reconvenționale depuse de Tîron Victor către Roman Sergiu privind declararea nulității actelor juridice.

Decizia este irevocabilă de la emitere.

Preşedintele completului, judecător **Elena Grumeza**

Judecători **Natalia Chircu** **Dumitru Corolevschi**